

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

בא ב מיי פיד מהל
מוסרי כפרה ה' 3:

תוספות ישנים

מה לי חומרא רבה מה לי חומרא זוטא. מינה דהקבורה הפוסת מלמעלה לעיל (דף ג:) אמרין דלא לאו קרא אמרין מסבא לא דמי והכא משמע איפכא. וע"ק דא"כ מה קאמר לעיל הכא אשמין דדמי לאטריך עליה למיכרה וסקיל וטרי (א) אלא אטריך למא (א) חומרא רבה מה לי חומרא זוטא. וזה לא קשה כי דמי דמיא משא וממין אינו לי אם למאי דליק ארעמי מעיקרא. אן דוחק הוא דמי משמע שהסבא מועלת בה דמי קושין לדומיה. ונראה דה"פ ממאי דעליה לאסורא דלמא עליה להימירא וילף מינה בעלמא דדמי ל"ת יש בו כרת דהכי נימא נאמר כאן עליה ונאמר להן עליה מה ליהן ערוה אף כאן ערוה וקאמר רחמנא יבמה יבא עליה ומיהא ילף בעלמא דמי' חומרא רבה מ"ל חומרא קולא מו אמר (ת"ל) לא נבערו וי"כ נאמר ע"כ עליה לאסורא דמי ונאמר רבה מ"ל חומרא לא אהא למימר הא לאו הכי דמי אלא גנוביה אטריך דמי ילף מעליה דמי כגון רחמנא לא נבערו דלא דמי. וי"ל דלפי עליה להימירא לא אטריך לא נבערו דהא אין לו ללמוד הבערה שהיא מימא ב"ד מנחות אשה ומאשת אח שאין בה רק איסור כרת. אבל השתא כי כגון לא נבערו דמי אמרין עליה לאסורא דמי עליה להימירא לא אטריך דהא נבערו דמי דודאי כל נתיק שיש בו כרת טבל למתיק מ"כ"ש דמימא ב"ד.

(א) ז"ל הלא אטריך למכבד עליה דמי עליה וי.

ומה עבודה שהיא חמורה ודוחה שבת רציחה דוחה אותה. הקשה הר"ר יעקב דאורליני"ש נימא דיו מה רציחה אינו דוחה עבודה אלא בשב ואל תעשה שבת נמי לא תדחה אלא בשב ואל תעשה וי"ל דלמא כרבי טרפון דאמר (ב"ק כה). היכא דמיפריך ק"ו לא אמרין דיו והא דאמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן ב"ר אבא דייני ממונות (פסהדרין דף לה.) ותהא קבורת מת מלוה דוחה שבת מקל וחומר לא משום דפסב כר"ט אלא (א) לא מסיק אדעתיה לחלק בין קום עשה לשב ואל תעשה כי היכי דלא מסיק אדעתיה הש"ס ב"ד מ"י שמתו (בכרות דף כ. ושם) ורבי יוחנן דלא מהדר ליה דיו משום דמהדר ליה שפיר טפי רציחה תוכיח דלפילו לרבי טרפון ליכא ק"ו ועוד נראה לומר דהכא דיינין הכי ומה עבודה דקילא דמיא שבת רציחה וקבורת מת מלוה דמימירא לא כל שכן וזמנה הם חמורים דעבודה נדחית מפניהם וצ"ל כילד הרגל (ב"ק דף כה. ושם) דאמר רבין לר"ט דיו ולא דיינין ומה שן ורגל דקילי חייבים נרשות הינוק נוק שלם קרן לא כ"ש משום דמי נעצדי קל וחומר הכי איכא למפריך טובא דאיכא בן ורגל וליכא בקרן כגון יש הנאה ליוקן:

שנאמר מעם מובחי. ואפי' אם אין שם כהן אחר ראוי לעבודה שהעבודה נדחית וא"ת דלמא התם לאו משום דלרציחה דמיא עבודה אלא משום דגבירא הוא דלא חזי כדאמרין (בכרות דף ג:) כהן שרגו נפש לא ישא את כפיו שנאמר דיכס דמיס מלאו וכ"ש עבודה וי"ל דע"כ חזי דאין מחלל עבודה דמעם מובחי ולא מעל מובחי ולא ישא את כפיו חומרא בעלמא הוא ועוד דוקא לא ישא את כפיו לפי (ט) שרגו בידו ואין קטיגור נעשה קטיגור וכדמתיב צההוא קרא וצפרישם כפיכס"ו: **תלמוד לומר לא תבערו.** וא"ת אמאי איטריך צפרק אחד דיני ממונות (פסהדרין דף לו.) מובחי המיוחד לי לתיקף דלרציחה דוחה אפילו קרבן צבור תיפוק ליה מדאיטריך לא נבערו לאפוקי מק"ו וי"ל דלפי עליה להימירא לא אטריך לא נבערו דהא אין לו ללמוד הבערה שהיא מימא ב"ד מנחות אשה ומאשת אח שאין בה רק איסור כרת. אבל השתא כי כגון לא נבערו דמי אמרין עליה לאסורא דמי עליה להימירא לא אטריך דהא נבערו דמי דודאי כל נתיק שיש בו כרת טבל למתיק מ"כ"ש דמימא ב"ד.

(א) ז"ל הלא אטריך למכבד עליה דמי עליה וי.

ואשר חטאות אין טעונות לא חשיב דבר חש ואין קרוי דבר חש אלא כשקותר כלו כי הכא דאשר אשמות טעונות כל דעם לגבי מוצא ואשם מזרע נותן ממנו לזבונות וכגון אשת אח שנאסרו כל העריות וזו הותרה שקותר כלו אבל מה שחטאת מזרע טעונה נסקים אין סותר את כללו וא"ת ולמ"ד בריש איזהו מקומן (ובכ"מ דף מט:) דכללו גמר מנייה יהיו כל אשמות טעונות מתן זבונות וילפו נמי כולוה עריות מאשת אח וי"ל דלא גמר מנייה אלא דבר דלא חש בו כגון שחיטת לפון לעבד אבל לענין חידוש לא גמר מנייה כפרש"י התם (ד"א כן היה יוצא לידון בדבר כולו ונאין זה חידוש): **ת"ל**

לפי שיצא אשם מצורע. מכלל זה מותר האשם, דהוה כגון כולוה ואת דמו זכוק על המצב (שם).

רציחה דוחה אוסה. שאם היה רוצח כהן ורוצה לעבוד עבודה צ"ד שולחים ומציאין אותו למוט אלא א"כ היה על (ה) גגו של מוצב ועבודה צידו: **שנאמר מעם מובחי סקחנו למוט.** ולא מעל מובחי: **ומאי או אינו דקאמר.** הואיל ומקל וחומר אתיא דלמא היכי מנינו למימר או אינו אלא אפי' מיתת צ"ד לא דמיא:

קבורת מה מלוה. דמיא עבודה מולאחותיו) צ"ק דמגילה (דף ג:) ואינו דוחה את השבת אף איני אצא רציחה דאף על פי שדוחה עבודה לא תדחה אתה. והאי דהדר אמר או אינו אלא אפילו בשבת הכי הדר ואמר קבורת מת מלוה גופה נדחה שבת כו': **ולמאי דסליק אדעתיה למימר מעיקרא.** דהאי דאיטריך ליה קרא משום דמי לא כתיביה ה"א דמי עשה ודמי לא תעשה: **מאי או אינו.** היכי מני למימר או אינו דלא דמי צמאי תימי לן דלא תדחה: **אימור דאמרין כו'.** היינו דהדר ואמר או אינו אלא אפילו בשבת: **ולאו לא תעשה חמור מיניה.** שהרי לוקין עליו: **אלא סלקא דעמך.** לעיל קאי דלוקימנא דהא דאיטריך לא נבערו משום דמי לא כתב רחמנא הוה מיימין צ"ק ולא משום דלמאי עשה ודמי ל"ת דכרת ועליה למה לי אלא סד"כ כו': **שהיה בכלל** כי כל אשר יעשה מכל המועדות האלה ונכרתו) כלל בכל העריות כרת: **ויאלץ מן הכלל ללמד.** שהם אין לה בניס תמיים: **בכלל כל הקדשים היו.** שכבר כלל כרת צולן כל אשם אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו וגו': **ולמה יאלץ.** צפסוק זה שני: **יאלץ קדשי צדק בניס.** שהם אכלן בטומאת הגוף פטור: **למה יאסה.** יבמה יבא עליה: **מי דמי הפס כלל באיסור וכו'.** איכא למיתני למה יאסה: **הכא פרט צהיסר וכלל באיסור.** ולא להך דרשא דמי דהא דבבר החדש יאל לידון: **אלא.** להך דרשא דבר שהיה בכלל ויאל לידון בדבר החדש: **אי אסא יכול להחזירו.** ולהשמותו כללו ולא להשמות כלהו: **עד שיחזירו לן הכסוב.** הילכך בלאו עליה נמי לא אמי לן שאר עריות לייבוס: **ושחט את הכבש.** באשם מזרע כמי': **כי כחטאת האשם הוא.** דקין כחטאת כן דין אשם זה: **שאין ס"ל כחטאת.** דהא אשם זה אם לשחיטה צפסוק הלא כבר נאמר בו ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקדש כי כחטאת האשם הוא לכהן שאין ת"ל כחטאת האשם ומה ת"ל כחטאת האשם לפי שיצא אשם מצורע לידון בדבר החדש בבהן יד ובהן רגל הימנית ייכול לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מוצב

תלמוד

מצורע לידון בדבר החדש. מה שחטאת מזרע טעונה נסקים מרי ושאר חטאות אין טעונות לא חשיב דבר חש ואין קרוי דבר חש אלא כשקותר כלו כי הכא דאשר אשמות טעונות כל דעם לגבי מוצא ואשם מזרע נותן ממנו לזבונות וכגון אשת אח שנאסרו כל העריות וזו הותרה שקותר כלו אבל מה שחטאת מזרע טעונה נסקים אין סותר את כללו וא"ת ולמ"ד בריש איזהו מקומן (ובכ"מ דף מט:) דכללו גמר מנייה יהיו כל אשמות טעונות מתן זבונות וילפו נמי כולוה עריות מאשת אח וי"ל דלא גמר מנייה אלא דבר דלא חש בו כגון שחיטת לפון לעבד אבל לענין חידוש לא גמר מנייה כפרש"י התם (ד"א כן היה יוצא לידון בדבר כולו ונאין זה חידוש): **ת"ל**

לפי שיצא אשם מצורע. מכלל זה מותר האשם, דהוה כגון כולוה ואת דמו זכוק על המצב (שם).

תורה אור השלם

1. וכי יוד איש על רעהו להדרו בערמה מעם מובחי תקחנו למוט: שבות בא יד
2. לאביו ולאפו לאביו ולאחותו לא יטמא להם מביתם כי גור אלזיו עליו במדבר ו ר ז
3. לא תבערו אש בכל משבתים ביום השבת: שבות לה ג
4. ושחרתם את השבת כי קדש הוא לכם מולקיה מות ימות כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה דגפשי הווא מקרב עמיה:
5. והגפשי אשר תאכל בשר מובח השלמים אשר לך וטמאתו עליו ונכרתה דגפשי הווא מעמיה: וקרא ו ז
6. וישחט את הקבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקדש כי כחטאת האשם הוא לכהן קדש קדשים הווא: וקרא יד יג

גליון הש"ם

גב' לאו ל"ת חמור מינה. עיין נבזין פרשה יתו צפסוק זכור את יום השבת: תוס' ד"ה לפי כי דא"כ היה יוצא לידון בדבר החדש. עיין משנת רבקה מ"ח סימן לג:

הגהות הב"ח

(א) גב' מנו עשה דדוחה את: (ב) שם בכלל כל הקדשים היו: (ג) שם ההכא נמי ה"א אשת את בכלל: (ד) הש"י ד"ה רציחה וכו' היה על גבי מוצב ועבודה צידו שנאמר ע"ל והי"א: (ה) תוס' ד"ה ומה וכו' כ"י טרפון אלא דלא מסיק: (ו) ד"ה תלמוד וכו' בקרבן צבור כדי ל"ל ואת ד' מתקן:

מוסף רש"י

והוא שלמים בכלל כל הקדשים היו. אמר אליה לדומוכס כל אשם אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים (ויקרא בב) והאי יקרב ליכא למימר דנניעה היא ממש, דנניעה ליכא נעילת שמה, דברגסין צמס' מימא (ד'): מכלל קדש לא תגע, והיינו אפילה ולא נניעה, והאי יקרב נמי מפרש צמס' מעילה (י) דלמי נניעה אלא דבר המוכשר לקרב, דאמרין התם א"ר אלעזר ובי ים נגע שהוה חייב אשם למה נאמר אשר יקרב לומר שאין חייבין עליו עד שיכשר לקרב, כלומר אינו חייב על אפילו משום טומאה עד שיכשר לקרב

